

**Innspill fra Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning til Kvalitetsutviklingsutvalget
21. oktober 2022**

BEHOV:	
UH	<ul style="list-style-type: none">• Vurderingsforskriftens paragraf om at undervisvurdering skal fremme lærelyst for alle elever må iverksettes i alle UDIR sine prøver. Å følge forskriften handler både om elevens opplevelse i prøvesituasjonen og om oppfølgingsarbeidet i klasserommet.• Mulighetene teknologien gir til å lage adaptive prøver og valgmuligheter for både lærere og elever må utnyttes, utforskes og utprøves. I f.eks. Wales er det utvikla gode tilbakemeldingsformater til adaptive prøver som gir læreren informasjon om hva elevene har mestra i hvilke tekster.• Større autonomi til de som lager prøver når det kommer til faglige spørsmål.
Skoleeier	<ul style="list-style-type: none">• Monitorering av utviklingen i skolen.• Informasjon om trivsel, lærelyst og grunnleggende ferdigheter.
Lærer/skole	<ul style="list-style-type: none">• Verktøy som kan fange opp elever som strever med grunnleggende ferdigheter, et bud på hvordan å følge dem opp videre.• Verktøy som kan bidra til å fremme lærelyst.• Tilbud om gode, adaptive prøver som kan tas en eller to ganger i året, og gi inntrykk av progresjon.• Informasjon om elevenes skrivekompetanse. Her er det lite realistisk med valide og reliable prøver (med unntak av prøver som måler staving eller skriving av svært korte tekster). Lærere kunne hatt nytte av støtteressurser og gode beskrivelser av hva som kjennetegner ulike nivå av skrivekompetanse på ulike trinn, samt gode eksempler på elevtekster og tilbakemeldingspraksiser som kan støtte lærernes vurdering.
Elev	<ul style="list-style-type: none">• Prøver som gir opplevelse av mestring og passe grad av utfordring og som er motiverende, slik at elevene får lyst til å jobbe med lignende oppgaver igjen.• Vurderingsforskriften må følges.• MINST mulig prøver, nok til å få god nok informasjon, men ikke for stor belastning. Mange elever opplever stress.• Unngå at vurderingssituasjoner gir eleven en instrumentell tilnærming til læring, der man blir opptatt av karakterer framfor læring.• Motiverende støtteressurser. Et forslag er å forlate prøven, men ta med informasjon om elevens nivå inn i arbeid med ukjente motiverende tekster av ulik vanskegrad og tematikk.

Styrker

- Det lages kvalitetssikra prøver, inkludert leseprøver, med gode oppgaver og autentiske tekster.
- Kartlegger grunnleggende ferdigheter som lar seg måle.
- Lesing er den grunnleggende ferdigheten som har størst betydning for læring i alle fag og bør ha en plass i kvalitetsvurderingssystemet uavhengig av om det utvikles prøver i spesifikke fag.
- Lærerne rapporterer til en viss grad at de liker prøvene.
- Prøvene kan informere og bedre undervisningen hvis de forstås og brukes på gode måter.
- Gode prøver kan gi lærere et godt utgangspunkt for å gi elevene tilpassa opplæring i grunnleggende ferdigheter.

Styrker knyttet til PIRLS:

- PIRLS er den eneste rene leseundersøkelsen, og innhenter informasjon om barns leseferdigheter på 5. trinn, som er et tidspunkt i utdanningsløpet der det fortsatt er mulig å gjøre pedagogiske justeringer.
- Fra PIRLS får vi rike data med kontekstuell informasjon fra lærere, rektorer, foreldre og elever, ikke bare leseresultat. PISA, som også måler lesing (15-åringer), har ikke kontekstuell informasjon fra lærere og foreldre.
- PIRLS bidrar til å rette oppmerksomheten mot lesing som grunnleggende ferdighet og viktigheten av lesing i alle fag.
- PIRLS gir oss mulighet til å følge utviklingen i norske 5.-trinnslevers leseferdigheter over tid, og anledning til å vurdere og følge opp vedvarende og nye utfordringer knyttet til 10-åringers utvikling av leseferdigheter i det 21. århundre.
- Internasjonale undersøkelser som PIRLS gir oss et solid internasjonalt komparativt grunnlag.
- PIRLS gjennomføres hvert femte år og gir den enkelte skole omtrent 9% sjanse til å delta. Slik sett utgjør ikke PIRLS en særlig belastning i den totale kvalitetsmålingen i skolen. I gjennomføringen opplevde vi svært få negative holdninger fra skolene, til tross for at PIRLS 2021 ble gjennomført under både COVID-restriksjoner og lærerstreik.

Utfordringer

- Nasjonale prøver varer for lenge og er for vanskelige for de svakeste elevene.
- Lærere og skoler trenger bedre forståelse av prøver og prøvekonstrukt og hva prøver kan brukes til.
- Lærere trenger hjelp til å forstå den pedagogiske bruken og å få synliggjort bedre hvordan prøvene kan brukes til å utvikle praksis på gode måter.
- Teknologien former og bestemmer hva vi kan måle gjennom Udirs kartleggingsprøver og nasjonale prøver, særlig ved at all kommunikasjon med teknologileverandører skjer via en person i UDIR, og at rommet for utprøving dermed blir for lite (prøveutviklere får ikke være med i dialogen med teknologileverandørene).
- Portalene og tilbakemeldingsformater tilpasses ikke godt nok til egenarten til ferdigheten/faget – for eksempel blir resultater presentert på lik måte på tvers av fag. Dette vil igjen ha konsekvenser for tolking og bruk av resultater, og skaper distanse til faget på en måte som kan vanskeliggjøre iverksetting av tiltak. Det kommersielle markedet har en helt annen tilnærming til dette, ved at de først og fremst er opptatt hva lærere vil ha og trenger, og rigger portaler og applikasjoner optimalt etter dette. Det finnes i dag alternativer, for

eksempel applikasjoner til ulike formål som blir samlet i en portal (på måter som fullt ut ivaretar personvern og etikk).

- Dagens prøveutvikling og prøveløsninger gir lite rom for å gi informasjon om progresjon uten at man innenfor det samme systemet lager flere prøver. Gode adaptive prøver har imidlertid mulighet for å måle progresjon, gitt at item-banken er stor nok. En slik løsning vil også være kostnadseffektiv sammenlignet med å lage prøver for å måle progresjon innen dagens løsninger.
- Forskere som utvikler prøver, opplever lite autonomi i faglige spørsmål og avgjørelser. En konsekvens av dette er at prøveutvikling blir et mindre interessant felt for forskere. For å få gode prøver er vi avhengige av å samle de beste fagfolkene når fremtidens vurderingsverktøy skal lages.
- Det er en utfordring at NP i begrensa grad eigna til å fange opp elever med dyslektiske vansker, og at det å ta prøven ikke er egnet til å skape lærelyst hos disse elevene. Paradokset er at dette er de samme elevene som samfunnet ønsker skal få leselyst og lese mer.